

Organ: Sektionen för främjande av välbefinnande och hälsa samt kontaktytor

Tid: 07.09.2026 Klockan: 13:00 -

Plats: Y3 Trana

Paragrafer: 36 - 48

Deltagare:

Namn

Karppinen-Pirkola Satu	ordförande
Jaskari Jari	medlem
Forth-Snellman Åsa-Britt	medlem
Fagerström Lisbeth	medlem
Roslund-Nordling Camilla	medlem
Åkerman Anton	medlem
Lithén Yngve	medlem
Byggmästar Martin	viceordförande
Ede Lisen	medlem
Kivioja Tuija	medlem
Koivisto Aleks	medlem

Övriga deltagare:

Salovaara-Kero Anne	områdesstyrelsens ordförande
Stenkull-Aura Ann-Christine	funktionshinderrådets representant
Berg Pia	äldrerådets representant
Penttilä Astrid	ungdomsfullmäktiges representant
Kinnunen Marina	välfrädsområdesdirektör
Sjöström Pia-Maria	föredragande
Niemistö Riku	föredragande
Plukka Mari	föredragande
Kotanen Heidi	föredragande
Ikkala-Västi Annika	sakkunnig
Krooks Tiia	sakkunnig
Nyberg-Sundqvist Åsa	sakkunnig
Nyberg Siv	sekreterare

Organ: Sektionen för främjande av välbefinnande och hälsa samt kontaktytor

Tid: 07.09.2026 Klockan: 13:00 -

Plats: Y3 Trana

Ärendeförteckning:

§ nr	Ärende	Sida
36	Sammanträdet öppnas – laglighet och beslutsförhet	3
37	Val av protokolljusterare	4
38	Godkännande av sammanträdet arbetsordning	5
39	Lägesöversikt	6
40	Koordinatorn för det förebyggande rusmedelsarbetet och det våldsförebyggande arbetets deltagande i sektionens sammanträden	7
41	Principer och kriterier för beviljande av organisationsunderstöd 2027	8
42	Svar på fullmäktigemotion, Öppna upp koefficienten för främjande av välfärd och hälsa, H Moisio	9
43	Svar på fullmäktigemotion: Förbättra vården och rådgivningen vid missfall	12
44	Svar på fullmäktigemotion: Regionalt åtgärdsprogram för neuropsykiatriska funktionsnedsättningar	15
45	Svar på fullmäktigemotion, sjukhusundervisning på andra stadiet	17
46	Svar på fullmäktigemotionen om stärkande av motions- och livsstilsrådgivningen i Österbottens välfärdsområde	19
47	Övriga eventuella ärenden	23
48	Sammanträdet avslutas	24

Österbottens välfärdsområde / registratur
Sandviksgatan 2–4, 65130 Vasa
registrator@ovph.fi

36

Sammanträdet öppnas – laglighet och beslutsförhet

Sektionen för främjande av välbefinnande och hälsa samt kontaktytor 07.09.2026

Enligt 148 § i förvaltningsstadgan beslutar organen om tid och plats för sina sammanträden.

Enligt 149 § i förvaltningsstadgan ska kallelsen till sammanträdet utfärdas av ordföranden eller, om han eller hon är förhindrad, av vice ordföranden. I kallelsen ska man ange tid och plats för sammanträdet samt de ärenden som ska behandlas.

Enligt 157 § i förvaltningsstadgan ska ordföranden när han eller hon har öppnat sammanträdet konstatera vilka som är närvarande samt om sammanträdet är lagligen sammankallat och beslutfört.

Enligt 108 § i lagen om välfärdsområden (611/2021) är andra organ än fullmäktige beslutföra när över hälften av ledamöterna är närvarande.

Ordförande öppnar sammanträdet.

Beslut:

37

Val av protokolljusterare

Sektionen för främjande av välbefinnande och hälsa samt kontaktytor 07.09.2026

Enligt 167 § i förvaltningsstadgan för Österbottens välfärdsområde justeras protokollet på det sätt som organet beslutat.

Protokollet kan undertecknas och justeras elektroniskt.

Till protokolljusterare föreslås medlemmar i bokstavsordning från listan så att man alltid väljer de två följande förtroendevalda som står i tur att fungera som protokolljusterare.

Till protokolljusterare föreslås: Lisbeth Fagerström och Camilla Roslund-Nordling.

Föreslås, att protokollet justeras elektroniskt.

Beslut:

38

Godkännande av sammanträdet arbetsordning

Sektionen för främjande av välbefinnande och hälsa samt kontaktytor 07.09.2026

Enligt 149 § i förvaltningsstadgan för Österbottens välfärdsområde ska kallelsen till sammanträdet utfärdas av ordföranden eller, om han eller hon är förhindrad, av vice ordföranden. I kallelsen ska man ange tid och plats för sammanträdet samt de ärenden som ska behandlas.

Föredragningslistan ska innehålla en redogörelse för de ärenden som ska behandlas och förslag till organets beslut. Den ska sändas i samband med kallelsen till sammanträdet, om inte särskilda skäl förhindrar detta.

Föreslås, att föredragningslistan godkänns som arbetsordning.

Beslut:

39

Lägesöversikt

Sektionen för främjande av välbefinnande och hälsa samt kontaktytor 07.09.2026

Sektionen får regelmässigt vid sitt sammanträde ta ställning till sektordirektörernas lägesöversikt över aktuella ärenden inom välfärdsområdet.

Vid denna lägesöversikt genomgås de, för sektionen relevanta ärenden som bereds på tjänstemannanivå.

Beslut:

40

Koordinatorn för det förebyggande rusmedelsarbetet och det våldsförebyggande arbetets deltagande i sektionens sammanträden

Sektionen för främjande av välbefinnande och hälsa samt kontaktytor 07.09.2026

ÖVPH/4763/00.02.03/2026

Beredare Mari Plukka
Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 06 218 1111 (växel), fornamn.efternamn@ovph.fi

I Österbottens välfärdsområde baserar sig det arbete som görs för att främja välfärden, hälsan och säkerheten på ett omfattande samarbete och aktuell sakkunskap. Det förebyggande rusmedelsarbetet och våldsförebyggande arbetet är centrala lagstadgade uppgifter och utgör en del av den strategiska helhet som syftar till att främja hälsan och välfärden i välfärdsområdet.

Sektionen behandlar regelbundet ärenden som hänför sig till förebyggande av rusmedelsanvändning, främjande av säkerhet, delaktighet, välfärd samt samarbete mellan olika aktörer. För att stödja behandlingen av dessa frågor är det ändamålsenligt att stärka sakkunnigberedningen och informationsutbytet.

Av ovan nämnda orsaker föreslås att koordinatörn för det förebyggande rusmedelsarbetet och det våldsförebyggande arbetet ska kallas till de sammanträden som sektionen för främjande av välbefinnande och hälsa samt kontaktytor håller som permanent sakkunnig. Den sakkunniga deltar i sammanträdena med närvaro- och yttranderätt, men utan beslutanderätt.

Kvalitetsdirektör Plukka Mari

föreslår att sektionen för främjande av välbefinnande och hälsa samt kontaktytor beslutar att kalla koordinatörn för det förebyggande rusmedelsarbetet och det våldsförebyggande arbetet till sektionens sammanträden som permanent sakkunnig med rätt att närvara och yttra sig.

Beslut:

Bilagor

Distribution

41

Principer och kriterier för beviljande av organisationsunderstöd 2027

Sektionen för främjande av välbefinnande och hälsa samt kontaktytor 07.09.2026

ÖVPH/4762/00.04/2026

Beredare Mari Plukka

Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 06 218 1111 (växel), fornamn.efternamn@ovph.fi

Kriterierna för Österbottens välfärdsområdes organisationsunderstöd för år 2027 har setts över i syfte att förtydliga de anvisningar och kriterier som ges till de sökande. Syftet med uppdateringen är att förbättra kriteriernas begriplighet, förenhetliga terminologin och underlätta beredningen och utvärderingen av ansökningarna.

I samband med beredningen har beskrivningarna av understödsformerna, ansökningsförutsättningarna och formuleringarna i utvärderingskriterierna preciserats och förtydligats. Ändringarna är av teknisk karaktär och syftar till att göra innehållet tydligare.

Inga innehållsmässiga ändringar har gjorts vare sig i de egentliga utvärderingsgrunderna, poängsättningen eller de centrala kriterierna för beviljande av understöd. Utvärderingen av ansökningarna baserar sig även fortsättningsvis på tidigare godkända principer, där verksamhetens effekt, dess stöd för målen i välfärdsområdets servicestrategi samt hur verksamheten främjar invånarnas välfärd, hälsa, säkerhet och delaktighet beaktas.

Kvalitetsdirektör Plukka Mari

föreslår att sektionen för främjande av välbefinnande och hälsa samt kontaktytor godkänner de bifogade kriterierna för organisationsunderstöd för 2027 och befullmäktigar tjänsteinnehavarna att vid behov göra tekniska och språkliga preciseringar i dokumenten innan ansökan om understöd öppnas.

Beslut:

Bilagor

Bilaga 1 Kriterier för organisationsunderstöd 2027_clean

Bilaga 2 Kriterier för organisationsunderstöd 2027, ändringslogg

Distribution

42

Svar på fullmäktigemotion, Öppna upp koefficienten för främjande av välfärd och hälsa, H Moisio

Välfärdsområdesstyrelse 15.12.2025 § 242

Beredare

Sjöström Pia-Maria

Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 040 184 1597, fornamn.efternamn@ovph.fi

Vänsterförbundets fullmäktigegrupp har 6.10.2025 lämnat in en fullmäktigemotion med förslag om att fullmäktige får ta del av en tydlig beskrivning av indikatorerna för koefficienten för främjande av välfärd och hälsa och hur statsandelarna och den slutliga finansieringsnivån påverkas beroende på om indikatorerna uppfylls bra eller dåligt. Enligt motionen är det bra att beslutsfattarna har en realistisk uppfattning om hur en bra nivå på koefficienten för främjande av välfärd och hälsa i bästa fall kan påverka statsandelarna.

Koefficienten för främjande av välfärd och hälsa, "hyte-koefficienten", består för välfärdsområdets del av två delar; processindikatorer, som beskriver välfärdsområdets resurser och åtgärder för att främja hälsa och välfärd och resultatindikatorer som beskriver resultaten av främjande av hälsa och välfärd på befolkningsnivå. Med resultatindikatorerna beräknar man skillnaden mellan de två senaste åren eller mätningstidpunkterna för att beskriva förändringen. Under 2023-2025 har ersättningen betalats ut i förhållande till befolkningsunderlaget, 2026 är första året som ersättningen betalas ut utifrån indikatorerna.

Utifrån hyte-koefficienten delas 1,46 procent av välfärdsområdenas finansiering ut, vilket 2026 motsvarar ca 400 milj. euro. Summan är inte öronmärkt för det hälsofrämjande arbetet, utan välfärdsområdet kan använda summan för att sköta de uppgifter som anges i grunderna för den statliga finansieringen. Österbottens välfärdsområde får 2026 en finansiering på ca 12,1 milj. euro utifrån koefficienten för främjande av välfärd och hälsa. Inför 2026 är Österbottens sammanlagda index 1,018, dvs strax över den nationella medelnivån.

Det är en del av arbetsuppgifterna för välfärdsområdets koordinatörer för främjande av välfärd och hälsa att följa upp indikatorerna och att samarbeta med verksamheterna för att de ska vara så höga som möjligt. Det är dock i det närmaste omöjligt att förutse hur finansieringen för det hälsofrämjande arbetet kommer att utvecklas. Dels mäter koefficienten förändring; görs en stor förbättring ökar koefficienten ett år för att nästa år sjunka även om en liten ytterligare förbättring görs. Dels fördelas summan mellan välfärdsområdena så att ett område kan få ett index på maximalt 2, om ett område får en stor ökning av finansieringen för det förebyggande arbetet minskar den för övriga.

De olika hyte-koefficienterna och deras nuvarande index finns upptagna i den regionala välfärdsplanen som är en del av servicestrategin (sid. 48-51) och kommer att uppföljas årligen som en del av utvärderingen av planen.

Sektordirektör för barn, unga och familjer Sjöström Pia-Maria

föreslår att välfärdsområdesstyrelsen beslutar att ge svaret på fullmäktigemotionen som redogörelse till välfärdsområdesfullmäktige. Styrelsen föreslår för fullmäktige att motionen härmed är slutbehandlad

Beslut:

Föredragande gjorde en teknisk korrigerig i beredningen, sidorna som man hänvisar till ska vara 48-50 i servicestrategin, inte 48-51.

Områdesstyrelsen godkände svaret med ovanstående korrigerig och beslöt att ge svaret på fullmäktigemotionen som redogörelse till välfärdsområdesfullmäktige. Styrelsen föreslår för fullmäktige att motionen härmed är slutbehandlad.

Välfärdsområdesfullmäktige 30.03.2026 § 19

Beredare Sjöström Pia-Maria
Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 040 184 1597, fornamn.efternamn@ovph.fi

Styrelsen

föreslår, att fullmäktige godkänner ovanstående redogörelse som svar på motionen, samt förklarar motionen slutbehandlad.

Beslut:

Fullmäktigeledamot Harri Moisio föreslog att ärendet återremitteras för fortsatt beredning för att ytterligare öppna upp hur områdets olika HYTE-indikatorer påverkar finansieringen. Förslaget understöddes av fullmäktigeledamöter Åkers och Ede.

Fullmäktige beslöt därefter att enhälligt återremittera ärendet för fortsatt beredning.

Sektionen för främjande av välbefinnande och hälsa samt kontaktytor 07.09.2026 ÖVPH/6301/00.02.00/2025

Beredare Sjöström Pia-Maria
Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 06 218 1111 (växel), fornamn.efternamn@ovph.fi

HYTE-koefficienten påverkar välfärdsområdets finansiering genom att en del av den statliga finansieringen fördelas utifrån indikatorer som beskriver både välfärdsområdets egna främjande arbetssätt och förändringar i befolkningens välfärd och hälsa.

Processindikatorerna beskriver hur systematiskt området genomför centrala förebyggande åtgärder, såsom uppföljning av frånvaro från hälsoundersökningar, vaccinationsskydd, mini-intervention vid riskbruk av alkohol, levnadsvanerådgivning och hälsoundersökningar för arbetslösa. Resultatindikatorerna beskriver däremot förändringar i befolkningens välfärd och hälsa, till exempel skador och förgiftningar som leder till sjukhusvård, höftfrakturer, unga utanför arbete och utbildning, långvarigt behov av grundläggande utkomststöd samt arbetsoförmåga på grund av psykisk ohälsa.

Finansieringseffekten uppstår inte genom en enskild indikator isolerat, utan genom den sammanvägda nivån på process- och resultatindikatorerna i relation till övriga välfärdsområden. Process- och resultatdelen har vardera lika stor betydelse i beräkningen. En förbättring i en indikator kan därmed stärka områdets index och finansieringsandel, men den slutliga effekten beror samtidigt på hur andra områden utvecklas och på den totala summa som nationellt fördelas via HYTE-koefficienten.

Eftersom flera resultatindikatorer påverkas av långsiktiga samhälls- och befolkningsförändringar, samt av samarbete med kommuner, organisationer och andra aktörer, är det inte möjligt att på förhand exakt beräkna euroeffekten av en enskild åtgärd eller indikator.

För att tydligare synliggöra utvecklingen följs HYTE-koefficienten i fullmäktige upp inom ramen för uppföljningen den regionala välfärdsplanen som är en del av välfärdsområdets servicestrategi. Därutöver ingår vissa processindikatorer också i den kvartalsvisa strategiuppföljningen, vilket gör det möjligt att regelbundet följa upp hur arbetssätten

utvecklas i verksamheterna och vid behov rikta åtgärder till de delar där utvecklingen behöver stärkas. Uppföljningen används som stöd för ledning, prioritering och samordning av det förebyggande arbetet, men finansieringsutfallet avgörs slutligen enligt de nationella beräkningsprinciperna och jämförelsen mellan välfärdsområdena.

Sektordirektör för barn, unga och familjer Sjöström Pia-Maria

föreslår att sektionen för främjande av välfärd, hälsa samt kontaktytor beslutar att ge svaret på fullmäktigemotionen som redogörelse till välfärdsområdesstyrelsen inför vidare behandling i fullmäktige.

Beslut:

Bilagor

Bilaga 3 75. Öppna upp koefficienten för främjande av välfärd och hälsa

Distribution

43

Svar på fullmäktigemotion: Förbättra vården och rådgivningen vid missfall

Sektionen för främjande av välbefinnande och hälsa samt kontaktytor 21.01.2026 § 9

Beredare Sjöström Pia-Maria
Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 040 184 1597, fornamn.efternamn@ovph.fi

Rebecca Åkers (sdp) med flera har 6.10.2025 lämnat in en fullmäktigemotion med förslag om att välfärdsområdet utvecklar rådgivningen kring missfall till en helhet som beaktar kundens fysiska, psykiska och emotionella behov. Enligt motionen finns det tydliga planer för hur vården och rådgivningen sker i samband med en graviditet, men ifall graviditeten- vilket är relativt vanligt- slutar med ett missfall kan det innebära en stor fysisk, psykisk och emotionell kris och då finns inte samma beredskap att ge stöd och hjälp.

Svaret på motionen har beretts i samarbete med ansvariga för mödrarådgivningen och mödrapolikliniken/bb och familjecentrets koordinatör.

Från verksamheterna konstateras att det finns ganska bra rutiner för uppföljning av missfall i sen graviditet. När det gäller missfall i tidig graviditet erbjuds ofta stödsamtal via mödrarådgivningen, men förfaringssätten varierar ännu mellan enheterna och information om förfaringssätten saknas på välfärdsområdets hemsida. Det finns helt klart ett behov av att förbättra informationen på välfärdsområdets hemsida om möjligheter till stöd via olika aktörer efter missfall. Arbetet med detta har påbörjats och sker som en del i en pågående genomgång av informationshelheterna gällande barn unga och familjer på välfärdsområdets hemsida. Till den del det behövs kommer också de interna processerna och anvisningarna att förtydligas.

Sektordirektör för barn, unga och familjer Sjöström Pia-Maria

föreslår att sektionen för främjande av välfärd, hälsa samt kontaktytor beslutar att ge svaret på fullmäktigemotionen som redogörelse till välfärdsområdesstyrelsen inför vidare behandling i fullmäktige.

Beslut:

Sektionen godkände förslaget.

Välfärdsområdesstyrelse 16.02.2026 § 44

Beredare Sjöström Pia-Maria
Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 040 184 1597, fornamn.efternamn@ovph.fi

Sektordirektör för barn, unga och familjer Sjöström Pia-Maria

föreslår att välfärdsområdesstyrelsen beslutar att ge svaret på fullmäktigemotionen som redogörelse till välfärdsområdesfullmäktige. Styrelsen föreslår för fullmäktige att motionen härmed är slutbehandlad.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Välfärdsområdesfullmäktige 30.03.2026 § 27

Beredare Sjöström Pia-Maria
Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 040 184 1597, fornamn.efternamn@ovph.fi

Styrelsen

föreslår, att fullmäktige godkänner ovanstående redogörelse som svar på motionen, samt förklarar motionen slutbehandlad.

Beslut:

Fullmäktigeledamot Rebacca Åkers föreslog att motionen återremitteras för fortsatt beredning för att tydligare få svar på hur man har förbättrat/ planerar att förbättra rutiner samt förtydliga strukturer i verksamheten och vården vid missfall. Förslaget till återremittering understöddes av fullmäktigeledamöter Karppi och Caldén.

Fullmäktige beslöt därefter enhälligt att återremittera ärendet för fortsatt beredning.

Sektionen för främjande av välbefinnande och hälsa samt kontaktytor 07.09.2026

ÖVPH/6293/00.02.00/2025

Beredare Sjöström Pia-Maria
Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 06 218 1111 (växel), fornamn.efternamn@ovph.fi

Fullmäktige återremitterade ärendet för fortsatt beredning med motiveringen att svaret tydligare behöver beskriva hur välfärdsområdet har förbättrat och planerar att förbättra rutinerna samt förtydliga strukturerna i verksamheten och vården vid missfall. Den kompletterande beredningen har inriktats på att beskriva nuvarande ansvarsfördelning, redan identifierade utvecklingsbehov och de konkreta åtgärder som genomförs för att kvinnor och deras familjer ska få mer jämlik information, vård och stöd efter missfall.

Missfall kan innebära ett betydande fysiskt, psykiskt och emotionellt stödbehov oberoende av i vilken graviditetsvecka missfallet sker. Välfärdsområdets mål är därför att klienten inte enbart ska få medicinsk uppföljning, utan också tydlig information om vart hen kan vända sig för samtalsstöd, fortsatt rådgivning och vid behov bedömning av behovet av annat psykosocialt stöd. I den fortsatta beredningen har det konstaterats att vårdkedjan behöver vara tillräckligt tydlig både för klienterna och för personalen inom mödrarådgivningen, mödrapolikliniken, jouren, primärvården och familjecentrets servicehelhet.

- Som en första åtgärd förtydligas den interna ansvarsfördelningen. Vid tidigt missfall är mödrarådgivningen den naturliga kontaktpunkten för de klienter som redan har en vårdkontakt där eller som behöver rådgivning och uppföljande samtal. Vid medicinska frågor, komplikationer eller behov av specialiserad bedömning hänvisas klienten enligt vårdbehov till rätt vårdnivå, till exempel mödrapoliklinik, jour eller annan hälso- och sjukvård. Vid missfall i senare graviditet finns redan etablerade rutiner inom specialistsjukvården, men även dessa rutiner ses över så att informationen om fortsatt stöd och kontaktvägar är enhetlig.
- Som en andra åtgärd utarbetas och samordnas gemensamma anvisningar för personalen. Anvisningarna ska tydliggöra vilka frågor som ska tas upp med klienten efter missfall, hur behovet av uppföljning och stödsamtal bedöms, hur partners och familjens eventuella stödbehov beaktas samt när klienten ska hänvisas vidare till annan service. Syftet är att minska variationen mellan olika enheter och säkerställa ett mer jämlikt bemötande i hela välfärdsområdet.
- Som en tredje åtgärd har den externa informationen förbättrats. Information om missfall, fortsatt vård och tillgängliga stödformer har tagits in då informationshelheterna för barn, unga och familjer på välfärdsområdets webbplats

har uppdaterats. Informationen beskriver när klienten ska kontakta hälso- och sjukvården, vilka kontaktvägar som finns, vilka möjligheter till stödsamtal som erbjuds via rådgivningen och vilka andra aktörer som kan ge stöd. Målet är att klienten enkelt ska hitta relevant information också i ett skede då hen själv inte orkar söka runt i flera olika kanaler.

- Som en fjärde åtgärd kopplas utvecklingsarbetet till den regionala rådgivningsplanen och familjecentrets verksamhetsutveckling. Rådgivningsverksamheten ska även framöver utgå från ett helhetsgrepp där fysiska, psykiska och sociala behov identifieras tidigt och där familjen vid behov hänvisas vidare till rätt stöd. I servicestrategin och den regionala välfärdsplaneringen lyfts behovet av tydliga servicekedjor vid bland annat missfall fram, vilket stöder att arbetet inte enbart blir en enskild informationsåtgärd utan en del av den bredare utvecklingen av rådgivnings- och familjecentertjänsterna.

Sammanfattningsvis konstateras att välfärdsområdet redan har identifierat behovet av tydligare och mer enhetliga rutiner vid missfall, särskilt vid tidiga missfall där variationen mellan enheterna har varit störst. De planerade och pågående åtgärderna består av att förtydliga interna anvisningar och ansvarsfördelning, förbättra informationen till klienter och familjer, beskriva kontaktvägarna tydligare samt säkerställa att stödsamtal och hänvisning till fortsatt stöd beaktas som en naturlig del av vård- och servicekedjan. Genom dessa åtgärder förbättras förutsättningarna för att personer som drabbas av missfall får ett mer jämnt, tydligt och helhetsinriktat stöd i hela Österbottens välfärdsområde.

Sektordirektör för barn, unga och familjer Sjöström Pia-Maria

föreslår att sektionen för främjande av välfärd, hälsa samt kontaktytor beslutar att ge svaret på fullmäktigemotionen som redogörelse till välfärdsområdesstyrelsen inför vidare behandling i fullmäktige.

Beslut:

Bilagor

Bilaga 4 69. Förbättra vården och rådgivningen vid missfall_Parantaa keskenmenoihin liittyvää hoitoa ja neuvontaa

Distribution

44

Svar på fullmäktigemotion: Regionalt åtgärdsprogram för neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

Sektionen för främjande av välbefinnande och hälsa samt kontaktytor 07.09.2026

ÖVPH/1258/00.02.00/2025

Beredare Sjöström Pia-Maria (Penttinen Erkki)
Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 06 218 1111 (växel), fornamn.efternamn@ovph.fi

Tuija Kivioja, ersättare i välfärdsområdesfullmäktige, har lämnat en motion om uppgörande av ett regionalt åtgärdsprogram för neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Ursprungligen har riksdagens NPF-nätverk utarbetat en motion om att välfärdsområdena bör utarbeta en strategi för neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Enligt motionen borde välfärdsområdets åtgärdsprogram för neuropsykiatriska funktionsnedsättningar innehålla mål och konkreta åtgärder för att främja jämställdheten och delaktigheten för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Programmet borde också fokusera på att utveckla stödåtgärder och tjänster för alla skeden i livet. Enligt motionen finns det i nuläget stora variationer inom välfärdsområdet och mellan välfärdsområdena när det gäller tillgången till social- och hälsovårdstjänster för barn, unga och vuxna. Dessutom tillhandahålls servicen inte jämlikt.

Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar är en paraplyterm som beskriver variationer i hjärnverksamhet och informationsbearbetning, såsom ADHD, autismspektrumtillstånd och Tourettes syndrom. De centrala symtomen vid ADHD är långvariga. Funktionsförmågan försämras av svårigheter att reglera aktivitet och uppmärksamhet samt av impulsivitet som avviker från vad som är typiskt för personer i samma ålder och på samma utvecklingsnivå. Autismspektrumtillstånd är utvecklingsrelaterade störningar som yttrar sig som vittomfattande och bestående särdrag i interaktion och kommunikation samt begränsade, repetitiva och oflexibla beteendemönster, intressen eller aktiviteter. Tourettes syndrom är ett neuropsykiatriskt syndrom som börjar i barndomen och kännetecknas av återkommande motoriska och vokala tics. Det finns egna rekommendationer för god medicinsk praxis för ADHD och autismspektrumtillstånd.

Det är viktigt att tidigt kunna identifiera neuropsykiatriska funktionsnedsättningar för att man ska kunna påbörja stödåtgärder i vardagen, omforma miljön och nödvändig rehabilitering i ett så tidigt skede som möjligt. Antalet barn och unga som diagnostiseras med och får behandling för autismspektrumtillstånd har gradvis ökat i Finland. På grund av att autismspektrumtillstånd är heterogena finns det ingen intervention som är effektiv eller ens nödvändig för alla personer med autismspektrumtillstånd. Det är således väsentligt att rehabiliteringen planeras och genomförs individuellt.

En arbetsgrupp som tillsatts av Finska läkarföreningen Duodecim, Barnpsykiaterföreningen i Finland rf, Finlands ungdomspsykiatriska förening rf, Finlands läkare för utvecklingsstörda, Barnneurologiska Föreningen i Finland och Psykiaterföreningen i Finland rf rekommenderar att varje välfärdsområde ska utarbeta, införa och upprätthålla en klar anvisning och regional vårdkedja för diagnostiken, vården och rehabiliteringen av autismspektrumtillstånd.

1.1.2025 trädde den nya lagen om funktionshindersservice (675/2023) i kraft. I och med reformen får alla personer med funktionsnedsättning sin funktionshindersservice med stöd av samma lag, och genom lagen har man strävat efter att beakta olika funktionsnedsättningar bättre än tidigare för att förhindra att personer med funktionsnedsättning ska lämnas utanför servicesystemet. Syftet med lagen är att förbättra möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att få en servicehelhet som

motsvarar deras individuella behov, förbättra tillhandahållandet av tjänster samt stärka delaktigheten i klientprocessen.

Österbottens välfärdsområde håller för närvarande på att uppdatera servicekedjan för barn med ADHD på basis av de förnyade rekommendationerna för god medicinsk praxis. Dessutom har processen för unga med ADHD också utvecklats och beskrivits. Planeringen av en servicekedja för diagnostiken och rehabiliteringen av barn med autismspektrumtillstånd pågår.

Välfärdsområdets verksamhet ska vara jämlik och involverande för personer med olika bakgrund, utgångspunkter och behov. Servicekedjor som baserar sig på olika diagnoser och servicebehov ska utarbetas för att klienter och patienter ska få den vård och service de behöver i rätt tid och på rätt nivå. Även vissa grupper med autismspektrumtillstånd är i behov av tydliga vård- och servicekedjor. Verksamheten anpassas vid behov på olika sätt för personer med särskilda behov, och dessutom erbjuds personalen utbildning i bland annat bemötande. Det är viktigt att personer med autismspektrumtillstånd får den vård och den service som de behöver på samma sätt som andra befolkningsgrupper.

Välfärdsområdet utvecklar sina tjänster i enlighet med andan i den nya lagen om funktionshinderservice så att klienter som behöver särskilt stöd i första hand får sina behov tillgodosedda genom anpassningar av de ordinarie tjänsterna och tillvägagångssätten, i stället för genom separata och omfattande åtgärdsprogram för specifika diagnosgrupper. I och med detta föreslås det inte att ett separat åtgärdsprogram för neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ska utarbetas.

Sektordirektör för barn, unga och familjer Sjöström Pia-Maria

föreslår att sektionen för främjande av välbefinnande och hälsa samt kontaktytor föreslår att ovanstående beredning ska tillställas som svar på fullmäktigemotionen och att ärendet ska vidarebefordras till styrelsen och fullmäktige för behandling.

Beslut:

Bilagor

Bilaga 5 56. Regionalt åtgärdsprogram för neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.docx

Distribution

45

Svar på fullmäktigemotion, sjukhusundervisning på andra stadiet

Sektionen för främjande av välbefinnande och hälsa samt kontaktytor 07.09.2026

ÖVPH/3775/00.02.00/2026

Beredare Sjöström Pia-Maria

Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 06 218 1111 (växel), fornamn.efternamn@ovph.fi

Åsa Stenbacka, sfp, har 8.6.2026 lämnat in en fullmäktigemotion gällande sjukhusundervisning på andra stadiet och behovet av särskild vårdenhet för ungdomar med multiproblem. Enligt motionen har behovet av riktat stöd för unga med komplexa utmaningar blivit allt mer tydligt i takt med att läroplikten har utvidgats och lagstiftningen förändrats. Utvidgad läroplikt (från 2021) innebär att unga har rätt och skyldighet att studera till 18 års ålder. Lagstiftningens nuvarande utformning gör att det finns luckor vad gäller sjukhusundervisning på andra stadiet och ansvarsfördelning mellan olika aktörer.

Sjukhusundervisning riktar sig till elever som på grund av sjukdom eller behandling inte kan delta i ordinarie undervisning. Enligt lagen om grundläggande utbildning är kommunen skyldig att ordna undervisning för elever som vårdas på sjukhus eller motsvarande institutioner. Däremot är ansvaret för sjukhusundervisning på andra stadiet inte lika tydligt reglerat, vilket innebär att studerande mellan högstadiet och gymnasiet/yrkesutbildning riskerar att hamna utan det stöd de behöver.

Välfärdsområdet delar oron över situationen för unga på andra stadiet som på grund av psykisk ohälsa, missbruk, social utsatthet, neuropsykiatriska svårigheter eller andra komplexa orsaker inte förmår fullfölja sina studier. Det är av stor betydelse att dessa unga identifieras i ett tidigt skede och får ett koordinerat stöd som stärker deras funktionsförmåga, hälsa, trygghet och möjligheter att fortsätta sin utbildning.

Välfärdsområdet ser också behovet av att ytterligare stärka samarbetet mellan utbildningsanordnarna, studerandevården och välfärdsområdets övriga social- och hälsovårdstjänster. Studerandevården ska fungera som en del av en helhet där förebyggande arbete, tidigt stöd, individuell bedömning och hänvisning till rätt tjänster sker i nära samverkan med läroanstalten, den unga och vid behov vårdnadshavarna. För unga med omfattande och sammansatta behov krävs ofta sektorsövergripande lösningar där studerandevård, mentalvårds- och missbrukartjänster, socialvård och andra aktörer samarbetar på ett strukturerat sätt.

Samtidigt är det viktigt att tydliggöra ansvarsfördelningen. Ordandet av undervisning på andra stadiet hör till utbildningsanordnarens ansvar och inte till välfärdsområdet. Välfärdsområdet ansvarar för de social- och hälsovårdstjänster samt studerandevårdstjänster som enligt lag ska ordnas för studerande, men välfärdsområdet kan inte överta utbildningsanordnarens ansvar för själva undervisningen eller för pedagogiska arrangemang.

Motionen lyfter fram en viktig lagstiftningsmässig brist. Sjukhusundervisning är uttryckligen reglerad i lagen om grundläggande utbildning, medan motsvarande tydliga bestämmelser inte finns för studerande på andra stadiet. Denna otydlighet kan leda till att unga i särskilt utsatta situationer riskerar att hamna mellan olika aktörers ansvar. Det är därför motiverat att frågan lyfts på nationell nivå och att lagstiftningen utvecklas så att även studerande på andra stadiet med behov av vård, rehabilitering och särskilda undervisningsarrangemang får ett jämlikt och tillräckligt stöd.

Inom ramen för sitt ansvarsområde kan välfärdsområdet bidra genom att utveckla smidigare samarbetsstrukturer med utbildningsanordnarna, stärka konsultation och gemensam bedömning i krävande situationer samt säkerställa att unga med psykisk ohälsa, missbruksproblematik eller andra omfattande stödbehov hänvisas till rätt social- och hälsovårdstjänster utan onödiga dröjsmål. Särskild uppmärksamhet bör fästas vid

övergångar mellan tjänster, ansvarsfördelning i individuella ärenden och möjligheten att samla aktörerna kring den unga i ett tidigt skede vid exempelvis oroande skolfrånvaro.

Välfärdsområdet anser att samarbetet med utbildningsanordnarna behöver vidareutvecklas inom ramen för befintliga strukturer för studerandevård och sektorsövergripande arbete. Syftet är att skapa tydligare gemensamma handlingsmodeller för unga på andra stadiet som riskerar att avbryta sina studier eller som inte klarar av utbildningen utan omfattande stöd.

Sammanfattningsvis konstaterar välfärdsområdet att motionen behandlar en angelägen fråga. Välfärdsområdet understöder målet att förbättra vård, service och samordnat stöd för unga på andra stadiet med omfattande behov. Samtidigt betonas att ansvaret för ordnandet av undervisning ligger hos utbildningsanordnarna, medan välfärdsområdets ansvar gäller studerandevård och övriga social- och hälsovårdstjänster. Det fortsatta arbetet bör därför inriktas på stärkt samverkan, tydligare ansvarsfördelning och utveckling av den nationella lagstiftningen.

Sektordirektör för barn, unga och familjer Sjöström Pia-Maria

föreslår att sektionen för främjande av välfärd, hälsa samt kontaktytor beslutar att ge svaret på fullmäktigemotionen som redogörelse till välfärdsområdesstyrelsen inför vidare behandling i fullmäktige.

Beslut:

Bilagor

- Bilaga 6 95. Motion om sjukhusundervisning på andra stadiet och behovet av särskild vårdenhet för ungdomar med multiproblem - Aloite sairaalaopetuksesta toisella asteella ja hoitoyksikön tarpeesta moniongelmallisille nuorille

Distribution

46

Svar på fullmäktigemotionen om stärkande av motions- och livsstilsrådgivningen i Österbottens välfärdsområde

Sektionen för främjande av välbefinnande och hälsa samt kontaktytor 07.09.2026

ÖVPH/3776/00.02.00/2026

Beredare Kotanen Heidi
 Krooks Tiia, koordinator för främjande av välfärd och hälsa
 Heinonen Susanna, specialsakkunnig
 Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 06 218 1111 (växel), fornamn.efternamn@ovph.fi

Samlingspartiets fullmäktigegrupp har vid fullmäktiges sammanträde den 8 juni 2026 lämnat in en motion om att motions- och livsstilsrådgivningen i Österbottens välfärdsområde bör stärkas. Samlingspartiets fullmäktigegrupp föreslår i sin motion att en enhetlig servicekedja för motions- och livsstilsrådgivning ska utvecklas. Tillsammans med kommunerna och organisationerna har rollerna och ansvaret i anslutning till verksamhetsmodellen definierats klart och tydligt. I motionen önskas att välfärdsområdesfullmäktige ska rapportera om hur de fastställda måtarna och målen har uppnåtts och hur verkningsfulla de varit samt om resultaten i verksamheten.

Samarbetet mellan välfärdsområdet, kommunerna och organisationerna har utvecklats sedan välfärdsområdet grundades. Arbetet med att främja välfärden och hälsan koordineras av enheten för delaktighet och kontaktytor som bistår anställda i frågor som berör dokumentation, arbetsmetoder och samarbetet mellan olika aktörer. Koordinatorerna för främjande av hälsa och välfärd träffar regelbundet kommunernas välfärdscoordinatorer och välfärdsdirektörer för att främjandet av hälsa och välfärd i hela regionen ska ske på ett enhetligt och likvärdigt sätt. Dessutom förs årliga HYTE-förhandlingar med kommunerna i samband med kommunrundorna. Kommunerna och organisationerna i området är representerade i sektionen för främjande av välbefinnande och hälsa samt kontaktytor, och sektionen deltar bland annat i beredningen av de mål och åtgärder som hänför sig till främjandet av välfärden och hälsan i servicestrategin.

Välfärdsområdet har undertecknat ett samarbetsavtal med den organisationsdelegation som fungerar som representant för organisationerna i regionen. I avtalet fastställs principer för genomförandet av samarbetet, och en representant för välfärdsområdet deltar som sakkunnig i organisationsdelegationens möten. Koordinatorerna för främjande av hälsa och välfärd vid enheten för delaktighet och kontaktytor samarbetar regelbundet med Österbottens föreningar och ordnar bland annat morgonkaffestunder samt årliga organisationsmöten. Dessutom bjuds organisationer in till regelbundna möten för att planera den praxis som hänför sig till samarbets- och organisationsunderstöd. På våren 2026 ordnades fyra dylika evenemang i Vasa, Närpes, Jakobstad och via webben.

Med välfärdsområdets organisationsunderstöd har man byggt upp fungerande partnerskap och stött verksamhet som kompletterar tjänster som främjar välfärd och hälsa samt förebygger marginalisering. Det organiserade frivilligarbetet som ordnas via OLKA har upplevts som viktigt och verksamheten har utvidgats till inte bara Vasa utan också Kristinestad, Närpes, Malax, Korsholm och Jakobstad. OLKA-volontärer finns förutom på centralsjukhuset även bland annat på de allmänmedicinska avdelningarna i Närpes och Jakobstad samt på intervallvårdsenheten Alvina. De temadagar som arrangeras på OLKA-punkterna ger organisationerna möjlighet att presentera sin verksamhet på social- och hälsocentralerna, och tillfällena har fått positiv respons av både klienter och personal.

Målet med planen för främjande av hälsa och välfärd är att stärka livsstilsrådgivningen och främja hela befolkningens möjligheter till motion och kultur. När det gäller tillhandahållandet av motion och kultur spelar kommunernas service en viktig roll. Mätare har fastställts för målen, och nationella indikatorer följs också regelbundet i välfärdsområdet. Resultaten av de mätare som är förknippade med den s.k. minimiinformationen publiceras årligen i samband med rapporten Hur mår Österbotten.

Dessutom används social rapportering (som fortfarande utvecklas i Österbotten) samt höranden av kommuner, organisationer och invånare i området som uppföljningsverktyg. Staten uppmuntrar till att vidta åtgärder som främjar välfärd och hälsa samt fastställer utgående från olika indikatorer en hyte-koefficient för kommunerna och välfärdsområdena. Koefficienten för hälsa och välfärd fungerar som ett ekonomiskt incitament som används för att belöna kommuner och välfärdsområden. Indikatorerna mäter både den förebyggande verksamheten och hur befolkningens välbefinnande utvecklas.

Vad har man gjort i välfärdsområdet?

Servicestigen för motionsrådgivning används i flera kommuner som har en kommunanställd motionsrådgivare. Servicekedjan för motionsrådgivningen utvecklades inom ramen för projektet Prima Botnia under åren 2023–2025. Kommuninvånarna kan använda sig av motionsrådgivningens tjänster beroende på de servicepaket och budgetmedel som kommunen fastställt för servicen. En del kommuner har lanserat mottagningar med de understödsanslag som beviljats av Tillstånds- och tillsynsverket (tidigare regionförvaltningsverket). Social- och hälsocentralernas anställda, i synnerhet personalen inom seniorrådgivningen, kan med klientens samtycke hänvisa klienten så att denne blir kontaktad av en skötare. Också fysioterapeuter kan ta kontakt med motionsrådgivaren per telefon eller e-post.

För närvarande är det oklart om SHM kommer att definiera motionsrådgivningen som en hälso- och sjukvårdstjänst. Om så sker bör ordnandet av den nuvarande motionsrådgivningen i Österbotten granskas noggrannare i fråga om exempelvis idrottsrådgivarnas kompetens, serviceansvar och tillsyn.

Motionsrådgivningen ingår för närvarande inte heller i grundutbildningen för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, varför det för tillfället finns en särskild arbetsgrupp på SHM som bereder ett fortbildningspaket för anställda i välfärdsområdet samt en komplettering av utbildningsplanen för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. Mer information om detta kommer under hösten 2026. Fram till dess anvisar Hyte-enheten personalen att hänvisa klienter som behöver motionsrådgivning för att främja en fysiskt aktiv livsstil till de kommunala tjänsterna med hjälp av exempelvis Österbottens välfärdsområdes välfärdsguide där föreningarnas och kommunernas motionstjänster finns sammanställda kommunvis. Kommunernas fritidstjänster spelar således en viktig roll i främjandet av invånarnas välbefinnande och hälsa, och samarbetet med välfärdsområdet är viktigt för att bistå invånarnas övergripande välbefinnande och för förebyggandet av sjukdomar.

I välfärdsguiden finns information om hur man kan främja den egna hälsan och välbefinnandet samt information om de tjänster som kommunerna, organisationerna och välfärdsområdena erbjuder. I guiden finns också bra självutvärderingsverktyg som kan användas för att bedöma den egna situationen och behovet av extra stöd. Förutom att invånarna kan använda sig av välfärdsguiden för att stödja sitt eget välbefinnande används guiden även som ett verktyg i välfärdsområdets och kommunernas verksamhet. Med hjälp av välfärdsguiden kan klienten hänvisas till kommunernas och organisationernas välfärdstjänster.

Framskridandet av livsstilsrådgivningens serviceprocess samt upprättandet och införandet av en digital vårdstig i välfärdsområdet

Under våren 2026 har serviceprocessen för livsstilsrådgivningen beskrivits i samarbete med välfärdsområdets mångprofessionella sakkunniga inom olika områden. I samband med kartläggningsarbetet definierades de centrala tyngdpunkterna i livsstilsrådgivningsprocessen (kost, motion, sömn, humör och beroende), de olika faserna i servicen, de sakkunnigas och aktörernas roller och ansvar samt hur klienten går framåt på servicestigen. Servicehelheten är densamma för alla invånare i välfärdsområdet.

Processbeskrivningen har fungerat som en grund för den digitala servicestigen och stöder implementeringen av en enhetlig modell för livsrådgivning i hela välfärdsområdet. Målet med verksamhetsmodellen är att identifiera de personer som är i behov av en livsstilsförändring och det delområde där förändring behövs, att göra det lättare att ta upp

frågan till diskussion samt att säkerställa att klienterna får en jämlik, högklassig och smidig livsstilsrådgivning oberoende av var de bor eller hur de söker sig till servicen. Utöver en enhetlig verksamhetsmodell är målet att skapa en smidig service, en bättre klientupplevelse samt att främja friska levnadsvanor och öka genomslagskraften i hela välfärdsområdet.

Den digitala livsstilsrådgivningen har byggts upp för att stöda denna enhetliga livsstilsrådgivningsmodell, men den beaktar samtidigt individens situation genom enkäter och mätare och fungerar i cykler utifrån individens behov. I stigen beaktas inte bara välfärdsområdets egna tjänster utan även det stöd som kommunerna, organisationerna och idrotts- och motionsaktörerna erbjuder för att man ska kunna anvisa klienterna till de tjänster och de verksamhetsformer som passar just den aktuella klientens behov.

Den digitala servicestigen för livsstilsrådgivningen stärker klientens ansvar för det egna välbefinnandet och stöder klientens egenvård genom att erbjuda information, handledning och måluppföljning i rätt tid, vilket har automatiserats. Uppföljningen i den digitala stigen bygger på förhand fastställda kontrolltider samt mätare för vikt och midjemått, mätare för fysisk aktivitet, kvalitets- och mängdmätare för sömn, kvalitets- och rytm-mätare för kost samt PROM-enkäter och livskvalitetsmätare som hänför sig till klientens känsla av välbefinnande, ork och tillfredsställelse. De som använder den digitala stigen får också grafisk feedback om sina resultat och sin utveckling, utifrån vilken de kan bedöma hur väl förändringen lyckats och vilken riktning det fortsatta arbetet bör ta. De kan också direkt ta kontakt med yrkespersoner via stigen samtidigt som yrkespersonerna kan följa med hur klienternas egenvård framskrider, identifiera eventuella utmaningar i ett tidigt skede och rikta stödet i rätt tid och på ett målinriktat sätt.

Tillgängligheten till servicen stärks genom att inrätta en mottagning för en välfärdshandledare (skötare) i varje kommun, dit invånarna själva kan boka tid med låg tröskel eller hänvisas till av andra yrkespersoner. Välfärdshandledarna kallar klienterna till den digitala vårdstigen, följer med utvecklingen och besvarar eventuella meddelanden. Den digitala vårdstigen kan också användas av en närstående eller anhörig till klienten vid behov.

Den digitala stigen har utarbetats under sommaren 2026 och tas i bruk på hösten 2026.

Välfärdsområdet spelar en viktig roll för rådgivningen, den tidiga identifieringen och stödet, men levnadsvanorna byggs upp under en längre tid i samarbete med kommunerna, föreningarna, närstående och personen själv.

Slutligen:

Välfärdsområdet stärker motions- och livsstilsrådgivningen som en del av det förebyggande arbetet och de enhetliga servicekedjorna. Målet är att invånarna i samarbete med kommuner, organisationer samt motions- och idrottsaktörer ska erbjudas ett jämlikt och lättillgängligt stöd i rätt tid för att främja deras hälsosamma levnadsvanor. Det är viktigt att välfärdsområdets anställda är medvetna om den motionsrådgivning som erbjuds i kommunerna i välfärdsområdet för att klienterna ska kunna hänvisas till den. Den digitala livsstilsrådgivningsstigen kommer att förenhetliga och förbättra den förebyggande rådgivningen och informationsspridningen.

Sektordirektör för äldre personer Kotanen Heidi

föreslår att sektionen för främjande av välfärd, hälsa samt kontaktytor beslutar att ge svaret på fullmäktigemotionen som redogörelse till välfärdsområdesstyrelsen. Välfärdsområdesstyrelsen föreslår för fullmäktige att motionen härmed är slutbehandlad.

Beslut:

Bilagor

- Bilaga 7 96. Fullmäktigemotion om stärkande av motions- och livsstilsrådgivningen i Österbottens välfärdsområde, Samlingspart. fullmäktigegrupp

Distribution

47

Övriga eventuella ärenden

Sektionen för främjande av välbefinnande och hälsa samt kontaktytor 07.09.2026

Enligt 160 § i Österbottens välfärdsområdes förvaltningsstadga avgörs ärendena vid ett sammanträde på föredragning av en tjänsteinnehavare. Enligt 159 § i förvaltningsstadgan kan organet om föredraganden föreslår eller om en ledamot framställer ett understött förslag med majoritetsbeslut ta upp till behandling ett ärende som inte nämns i kallelsen till sammanträde.

Under denna paragraf kan man exempelvis delge information, upplysa om ärenden, väcka motioner och ställa frågor.

För kännedom:

- Ungdomsvoxit
- Planet Youth

Beslut:

48

Sammanträdet avslutas

Sektionen för främjande av välbefinnande och hälsa samt kontaktytor 07.09.2026

Sammanträdet avslutas.

Beslut: